

PROTOKÓŁ NR XXIII/12
z XXIII, UROCZYSTEJ SESJI SEJMIKU
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO IV KADENCJI

(22.06.2012 r. – Sala Sejmu Śląskiego, gmach Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego)

1. Otwarcie sesji – godz. 13⁰⁰ – radny Andrzej Gościniak, Przewodniczący Sejmiku Województwa Śląskiego.

– **radny Andrzej Gościniak, Przewodniczący Sejmiku** – otwieram XXIII sesję Sejmiku Województwa Śląskiego IV kadencji, zwołaną na dzień 22 czerwca 2012 roku, na godz. 13⁰⁰ w tej pięknej, historycznej Sali Sejmu Śląskiego. To sygnał rozpoczęcia sesji. Mam niezwykłą przyjemność posługiwać się laską, którą dawno, dawno temu urzędnicy i funkcjonariusze Sejmu Śląskiego sprezentowali pierwszemu Marszałkowi Sejmu Śląskiego, Konstantemu Wolnemu. Najserdeczniej proszę Państwa o powstanie, a Chór Filharmonii Śląskiej o hymn...

[Chór Filharmonii Śląskiej wykonał Mazurek Dąbrowskiego]

– **radny Andrzej Gościniak, Przewodniczący Sejmiku** – Chórowi Filharmonii pięknie dziękuję za tak wspaniale wykonany hymn. Przyznam się, że trzecia zwrotka odbyła się na naszą prośbę żeby nam się utrwaliła. Szanowni Państwo ! To niezwykła sesja, sesja szczególna, sesja specjalna poświęcona najważniejszej rocznicy jaką obchodzimy w 2012 roku, roku, który na wniosek Zarządu Województwa Sejmik ogłosił *Rokiem Konstantego Wolnego*, pierwszego Marszałka Sejmu Śląskiego trzech kadencji, stąd tutaj popiersie Konstantego Wolnego. To 90. rocznica – pozwólcie na myślniki – powrotu do *Macierzy*, przyłączenia, połączenia, objęcia przez naszą ojczyznę Polskę – o czasowniki sporu prowadzić nie będziemy, każdy znajdzie uzasadnienie dla któregoś z tych określeń. Istotą jest to, że Górny Śląsk, wówczas część Górnego Śląska znalazła się w obrębie jednego państwa, naszej ojczyzny Polski. Pozwólcie, że przywitam zacnych i szacownych gości, którzy przybyli na moje – w imieniu Sejmiku Województwa Śląskiego – i Marszałka Województwa w imieniu Zarządu, skierowane zaproszenie. Witam Senatorów RP na czele z Panią Wicemarszałek Senatu Marią Pańczyk-Poździej. Witam posłów do Parlamentu Europejskiego, Pana Premiera, Przewodniczącego Parlamentu Prof. Jerzego Buzka, Pana Jana Olbrychta, Panią Małgorzatę Handzlik. Mam serdeczną prośbę – gości zacnych jest wielu, niektórych spośród Państwa będę chciał wymienić z imienia i z nazwiska, najuprzejmiej proszę, a upowszechnia się taki zwyczaj, żebyśmy oklaskami na koniec, a ja o to poproszę, przywitali wszystkich, których wymienię. Witam posłów na Sejm RP. Witam Ministra Edukacji Narodowej, Panią Krystynę Szumilas –

dziękuję, że jesteśmy w Pani towarzystwie. Witam wiceministrów – Wiceministra Gospodarki, Pana Tomasza Tomczykiewicza – bardzo mi miło, że Pan Minister jest z nami. Witam w imieniu Wojewody Śląskiego, Pana Zygmunta Łukaszczyka, Wicewojewodę, Pana Piotra Spyry – bardzo dziękuję. Witam Marszałka Województwa Śląskiego, Pana Adama Matusiewicza wraz z Zarządem, Panią Skarbnik i Panem Sekretarzem. Witam służby mundurowe w osobach generała policji, Pana Dariusza Działo, generała pożarnictwa Pana Marka Rączkę, Szefa Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego, Pana Pułkownika Krzysztofa Radwana. Witam magnificencje rektorów uczelni świeckich i duchownych na czele z jego Magnificencją Rektorem Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Panem Profesorem Janem Pyką i Rektorem Politechniki Śląskiej, Panem Profesorem Andrzejem Karbownikiem. Witam prezesów i przewodniczących związków i stowarzyszeń kombatanckich – bardzo dziękuję, że Państwo przybyliście i skorzystaliście z naszego zaproszenia. Pozwólcie, że przywitam teraz przedstawicieli samorządów. Witam przedstawicieli samorządów miast i powiatów, w pierwszym rzędzie subregionu północnego z Prezydentem i Przewodniczącym Rady Miasta Częstochowa, Panami: Krzysztofem Matyjaszczykiem i Zdzisławem Wolskim. Witam Starostę Częstochowskiego i Przewodniczącego Rady Powiatu Częstochowskiego, Panów: Andrzeja Kwapisza i Jarosława Rydzka. Witam przedstawicieli subregionu południowego z Prezydentem i Przewodniczącym Rady Miasta Bielsko-Biała, Panami: Jackiem Krywultem i Ryszardem Batyckim. Witam Starostę Bielskiego i Przewodniczącego Rady Powiatu Bielskiego, Panów: Andrzeja Płonkę i Romana Migdała. Witam przedstawicieli subregionu zachodniego z Prezydentem i Przewodniczącym Rady Miasta Rybnik, Panami: Adamem Fudalim i Andrzejem Wojaczkiem. Witam Starostę Rybnickiego i Przewodniczącego Rady Powiatu Rybnickiego, Panów: Damiana Mrowca i Jan Tokarza. W końcu witam przedstawicieli subregionu centralnego z Prezydentem i Przewodniczącym Rady Miasta Katowice, Panami: Piotrem Uszokiem i Arkadiuszem Godlewskim. Witam przedstawicieli jednostek kultury na czele z Dyrektorem Biblioteki Śląskiej, Panem Prof. Janem Malickim. Witam Panią Dyrektora Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia, Joannę Wnuk-Nazarową. Witam przedstawicieli gospodarki w osobach Pana Prezesa Tadeusza Wnuka z Krajowej Izby Budownictwa, Pana Tadeusza Donocika, Prezesa Regionalnej Izby Gospodarczej i Pana Prezesa Piotra Wojaczka z Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Pozwólcie, że na koniec specjalne powitanie skieruję pod adresem wnuka marszałka – Panie Konstanty Wolny, serdecznie Pana witamy. Mam upoważnienie i prośbę by skierować do Państwa pozdrowienie w imieniu Pana Czesława Rymera, syna pierwszego wojewody śląskiego Józefa Rymera. Miał tutaj być i obok Pana Konstantego Wolnego zasiąść, ale stan zdrowia nie pozwolił mu przybyć. Przekazuję w jego imieniu serdeczne pozdrowienia. Jeśli mogę teraz poprosić oklaski, to padną we właściwym

momencie ...[głosy z sali]... Ekscelencjo Arcybiskupie, Ekscelencja wie, że to przez treść ... Najserdeczniej Pani Radnej dziękuję ... Witam Serdecznie Ekscelencję, Metropolitę Katowickiego. Wszystkich tych, których z imienia i nazwiska nie przywitałem witam *in gremio*, dzisiaj bowiem w Sali Sejmu Śląskiego mamy zgromadzone takie osoby, że gdyby sesja odbywała się z udziałem części z Państwa byłbym zobowiązany i z wielką przyjemnością bym przywitał. Bardzo dziękuję jeszcze raz za tak liczną obecność. Szanowni Państwo ! Pozwólcie, że przystąpię do punktu 2...

2. 90. rocznica przyłączenia części Górnego Śląska do odradzającego się Państwa Polskiego:

„90 lat temu na Górnym Śląsku” – prezentacja przygotowana przez Pana Profesora Ryszarda Kaczmarka, Dyrektora Instytutu Badań Regionalnych Biblioteki Śląskiej [projekcja].

- **radny Andrzej Gościński, Przewodniczący Sejmiku** – Szanowny Panie Profesorze ! Zwracam się do Pan Profesora Ryszarda Kaczmarka, bardzo dziękujemy za przygotowaną prezentację. Pragnę przekazać, iż Pan Profesor zaproponował tą formę prezentacji w miejsce wykładu, na który i tak czasu by nie było. To nie ograniczenie ze strony organizatorów, jeszcze raz Panie Profesorze dziękuję. Dziękuję także Dyrektorowi Biblioteki Śląskiej, Panu Profesorowi Malickiemu za przygotowanie tej nietypowej, ale bardzo pięknej historycznej prezentacji. Wiem też, że ruchoma część, którą oglądaliśmy wyszukana została w archiwum filmoteki i nie za bardzo jak dotąd była prezentowana. Jeszcze raz serdecznie dziękuję ! Uprzejmie proszę teraz o wystąpienie Pana Adama Matusiewicza, Marszałka Województwa Śląskiego.
- **Marszałek Adam Matusiewicz** – Szanowni Goście ! W czerwcu 1922 roku część Górnego Śląska stała się Polską. Wojsko polskie triumfalnie otwierało bramy kolejnych miast przy wtórze rozradowanych mieszkańców. Apogeum patriotycznego pochodu stanowił akt zjednoczenia Górnego Śląska z Rzeczpospolitą Polską. To działo się 90 lat i było zwieńczeniem drogi jaką Śląsk szedł po I. wojnie światowej do niepodległej Polski. W tej drodze przyszło się mierzyć z przeciwnościami. Kruszono je w śląskich powstaniach, wiarą ojców, zwyczajami, tradycją przekazywaną przez pokolenia ojczystym językiem. Choć ziemia ta prawie od 6 wieków znajdowała się poza polską państwowością, to Ślązacy ciągle czuli się Polakami. Odrodzona Rzeczpospolita doceniła ten trud. 15 lipca 1920 roku Sejm Ustawodawczy uchwalił ustawę konstytucyjną nadająca województwu, de facto jeszcze nieistniejącemu, *Statut Organiczny*, który przyznawał województwu śląskiemu szeroką autonomię z własnym sejmem i skarbem. W latach

trzydziestych ubiegłego wieku, warto to przypomnieć i podkreślić, najmniejsze polskie województwo wydobywało 75 % polskiego węgla, produkowało 100 % koksu, cynku, ołowiu, $\frac{3}{4}$ polskiej produkcji żelaza, 90 % kwasu siarkowego. Stąd pochodziło $\frac{3}{4}$ nierolniczego eksportu Polski. Śląsk lśnił wówczas jak najprawdziwsza perła w polskiej koronie. Bez śląskiego przemysłu trudno byłoby marzyć o rozwoju kraju, o budowie Centralnego Okręgu Przemysłowego i Gdyni. Eugeniusz Kwiatkowski tak pisał w przedmowie książki Gustawa Morcinka: *Śląsk wciągnął całe społeczeństwo jeszcze silniej w orbitę cywilizacji Zachodu*. To nie czas i miejsce na szczegółowy bilans osiągnięć polskiego Śląska, ale chciałbym przypomnieć znaczenie skarbu śląskiego dla województwa. Śląskie Techniczne Zakłady Naukowe, Instytut Pedagogiczny, Konserwatorium Muzyczne i Muzeum Śląskie powstały z własnego, autonomicznego budżetu, także ten właśnie Urząd Wojewódzki i Sejm Śląski również, Zamek Prezydencki w Wiśle подарowany Ignacemu Mościckiemu i wszystkim następnym głowom państwa polskiego. Dzisiaj nie ma podstaw do reaktywacji autonomii w tamtej formie okresu dwudziestolecia międzywojennego. Głosów ze Śląska przywołujących dawne wzory nie należy więc odbierać jako zarzewia separatyzmu, a raczej jako propozycję większej samorządności w ramach scalonego, dobrze funkcjonującego polskiego organizmu. Pamiętajmy, że przedwojenne województwo śląskie to pogranicze narodowe, językowe, kulturowe, a nawet religijne. Pamiętajmy, że po wojnie w miejsce wysiedlonych Ślązaków i Niemców napłynęli repatrianci zza Bugu, a później tysiące polskich obywateli za pracą i lepszym życiem. To już trzecie, czwarte pokolenie, które wraz z rdzenną ludnością wpływa na współczesny kształt województwa. Dzisiaj Śląsk to region wyjątkowy, silny i urozmaicony, wzbogacony w nowym województwie śląskim o piękne Podbeskidzie i ziemię częstochowską. Nasz region nie ucieka przez wyzwania XXI wieku, dysponuje ogromnym potencjałem ludzi, kultury i gospodarki. Region przez wieki degradowany i dewastowany w ciągu dwóch ostatnich dekad zmienił swoje oblicze. Śląsk to wielki potencjał inwestycyjny. Odwieczna ziemia węgla i stali stała się zagłębiem nowoczesnych, innowacyjnych technologii, miejscem dynamicznego rozwoju nauki i światowych sukcesów naszej śląskiej medycyny. Śląsk to także największy dziś w kraju plac budowy, budowy imponujących architektonicznie obiektów kultury. Na katowickich pokopalnianych terenach rośnie *międzynarodowe centrum kongresowe*, siedziba NOSPR-u i Muzeum Śląskie. W innym miejscu rozrasta się Filharmonia Śląska. O sile tej ziemi decyduje odwieczna wielokulturowość i otwarcie na europejskość, jednak pogmatwana historia połączona z dawną przynależnością Śląska do Niemiec i z przedwojennym statusem autonomicznym wciąż budzą emocje tutaj i w kraju – niepotrzebne. Często wynikają z nieznamość Śląska. Dlatego dzisiaj w historycznej Sali Sejmu

Śląskiego chciałbym zapewnić – Śląsk jest i pozostanie mocnym filarem państwa polskiego. Dziękuję !

- **radny Andrzej Gościński, Przewodniczący Sejmiku** – dziękuję Panu Marszałkowi za wystąpienie. W tym punkcie mamy niespodziankę. Przyjeliśmy kilka miesięcy temu wspólnie z Panem Marszałkiem inicjatywę Pana Profesora Jana Malickiego, który zaproponował z tej znakomitej okazji, tej pięknej rocznicy, wydanie bibliofilskie pod nazwą: *Ten Śląsk przychodzi do Polski*. To jest to wydanie prezentowane tutaj w gablocie. Serdeczne podziękowanie na ręce Pana Profesora i Biblioteki Śląskiej, która tą bibliofilską edycją się zajęła i tak pięknie ją wykonała. Dwa dni temu mieliśmy niezwykłą okazję wspólnie z Panem Marszałkiem, z Panem Wojewodą, z udziałem Pana Prezydenta Katowic, Pana Piotra Uszoka i z udziałem mojej osoby, przekazać egzemplarz nr 1 Prezydentowi Rzeczypospolitej, kiedy witał nas – wraz z tą częścią radnych, która uczestniczyła w wyjeździe – w Pałacu Prezydenckim. Słuchy niosą, że być może za jakiś czas będziemy mieli okazję w tym samym gronie przekazać egzemplarz nr 2 Premierowi RP, Panu Donaldowi Tuskowi. Chciałbym teraz zwrócić się do obecnych spośród Państwa o przyjęcie kolejnych egzemplarzy tej pięknej bibliofilskiej edycji dla adresatów, których wymienię. Pana Marszałka i uprzejmie proszę, Pana Dyrektora proszę o pomoc. Proszę aby Pani Marszałek Maria Pańczyk-Poździej była uprzejma przyjąć i przekazać egzemplarz Senatowi RP ... Proszę by Pani Minister Krystyna Szumilas zechciała przyjąć i przekazać Sejmowi RP ... Proszę Pana Profesora Jerzego Buzka o przyjęcie egzemplarza dla Parlamentu Europejskiego ... Bardzo proszę Ekscelencję Arcybiskupa Wiktora Skworca by zechciał przyjąć także ten piękny egzemplarz ... Uprzejmie proszę by dla Wojewody Śląskiego zechciał odebrać egzemplarz Pan Wicewojewoda Piotr Spyra ... Zwracam się do Pana Prezydenta Katowic, Pana Piotra Uszoka, by zechciał podejść i odebrać jeden z tych pięknych egzemplarzy. W środku każdego z egzemplarzy są symboliczne dedykacje sygnowane przez Marszałka Województwa, Wojewodę i Przewodniczącego Sejmiku ... Bardzo proszę Pana Konstantego Wolnego, wnuka pierwszego Marszałka Sejmu Śląskiego, by zechciał odebrać do zbiorów rodzinnych także ten piękny egzemplarz ... Dziesiąty egzemplarz, Panie Profesorze, przyjmujemy jako egzemplarz archiwalny dla Urzędu Marszałkowskiego, będzie prezentowany w gablocie w sali szarej, której gospodarzami są Panie i Panowie Radni, czyli Kancelaria Sejmiku – bardzo uprzejmie dziękujemy ... W tym miejscu nastąpi kilka wystąpień okolicznościowych. Chcę zapowiedzieć dwa pierwsze. W imieniu Szanownych Pań i Panów Radnych oraz Zarządu Województwa miałem przyjemność i zaszczyt zwrócić się z uprzejmym zaproszeniem do marszałków Senatu i Sejmu z uprzejmym zaproszeniem do uczestnictwa w uroczystości. Tak się złożyło, że marszałkowie osobiście nie mogli wziąć

udziału, niemniej jednak skierowali na Pana Marszałka i moje ręce stosowny adres. Bardzo uprzejmie proszę Panią Wicemarszałek Senatu, by zechciała adres skierowany przez Marszałka Senatu, Pana Bogdana Borusewicza przedstawić uczestnikom dzisiejszej uroczystości.

- **Pani Maria Pańczyk-Póździej, Wicemarszałek Senatu RP** – już dawno z tej mównicy nie przemawiałam, to wielki dla mnie zaszczyt. Panie Marszałku, Panie Przewodniczący, Ekszelencjo, Szanowni Państwo ! Tak jak tutaj zostało powiedziane Pan Marszałek Bogdan Borusewicz bardzo chciał być na tej uroczystości, ale jego obowiązki są takie jak Państwo możecie sobie wyobrazić i dlatego ja przekazuję treść adresu. *Górny Śląsk choć nie jest pojęciem administracyjnym, czy geograficznym, jest terminem, który zawiera w sobie bardzo wiele treści. Każdy Polak zna to określenie i wie jak bogatą historię ma Górny Śląsk, jakie znaczenie miał i wciąż ma dla Polski. Mimo, że różne części Śląska na przestrzeni dziejów były częścią Polski, Niemiec, Czech, trudno wyobrazić sobie współczesną, nowoczesną Polskę bez tego regionu. Przez dziesięciolecia funkcjonował w kraju obraz Śląska jako regionu, w którym najlepiej się zarabiano i żyło, ale i ciężko pracowało. Współczesny Śląsk, a ściślej, przemysłowy Górny Śląsk, zmienia swoje oblicze w powszechnej percepcji. Pojawia się wiele inicjatyw kulturalnych, prężnie rozwija się infrastruktura, rośnie nowoczesny przemysł. Historia Górnego Śląska jest burzliwa i skomplikowana. Jego losy, to jednocześnie losy granic państwa polskiego, losy rozwoju gospodarczego naszego kraju, ale przede wszystkim losy ludzi, którzy z dumą nazywają siebie Ślązakami i Polakami. Społeczność śląska prezentuje silne przywiązanie do kultury regionalnej i tradycji, co w dzisiejszych czasach w połączeniu z dynamicznym rozwojem tego regionu jest unikalną wartością. Przykład Śląska pokazuje, że polska jest różnorodna i bogata, nie tylko pod względem bogactw naturalnych, ale również pod względem kulturowym. Powinniśmy z tego czerpać dla dobra całego naszego społeczeństwa. W imieniu Senatu RP chciałem w tym uroczystym i ważnym dniu upamiętniającym 90. rocznicę przyłączenia części Górnego Śląska do odrodzonego państwa polskiego, przekazać Państwu życzenia sukcesów, pomyślności, bo sukces Śląska, to sukces Polski. Bogdan Borusewicz.*

- **radny Andrzej Gościński, Przewodniczący Sejmiku** – serdecznie dziękuję za przedstawienie adresu okolicznościowego. Proszę w imieniu nas wszystkich, szczególnie Pań i Panów Radnych podziękować Panu Marszałkowi. Z podobnym zaproszeniem zwróciłem się do Marszałka Sejmu, Pani Ewy Kopacz, która przekazała także adres, o przekazanie którego najuprzejmiej proszę Minister Edukacji Narodowej, Panią Minister Krystynę Szumilas.

- **Pani Krystyna Szumilas, Minister Edukacji Narodowej** – Panie Przewodniczący, Marszałku, Szanowni Goście ! Pani Marszałek Sejmu, Ewa Kopacz skierowała do Państwa adres. *Historyczne i kulturalne tradycje Śląska są niezwykle bogate, a synowie tej ziemi służyli wiernie Rzeczypospolitej. Za wolność spod niemieckiego jarzma przyszło im zapłacić najwyższą cenę, cenę życia. Bez wahania, w poczuciu obowiązku wobec siebie, kraju i potomnych stanęli do walki dając tym dowód odwagi oraz głębokiego przywiązania do polskości. Wielu mężów przeszło do historii jako ci, którzy swą mądrością i rozważą wspierali odradzające się państwo polskie. Z oddaniem pielęgnowali również śląską tradycję i kulturę, budowali mosty przyjaźni i zrozumienia. Przekonana jestem, że uroczystości z okazji 90. rocznicy przyłączenia części Górnego Śląska do odradzającego się państwa polskiego będą nie tylko doskonałą okazją do wspomnień o wspaniałym dziedzictwie tego regionu, lecz również pięknym hołdem składnym minionym pokoleniom. Dziękując za zaproszenie na sesję Sejmiku Województwa Śląskiego życzę by okolicznościowe obrady przebiegały w prawdziwie uroczystej i odświętnej atmosferze. Do wszystkich zgromadzonych kieruję życzenia satysfakcji z udziału w tym niecodziennym wydarzeniu. Serdecznie pozdrawiam i łączę wyrazy szacunku. Ewa Kopacz, Marszałek Sejmu.* Te życzenia i ten adres skierowany jest do wszystkich mieszkańców Śląska, również serca parlamentarzystów są dzisiaj tutaj z nami.

- **radny Andrzej Gościński, Przewodniczący Sejmiku** – bardzo dziękuję Pani Minister. Proszę przekazać serdeczne pozdrowienia Pani Marszałek Sejmu, a także informację, że skieruję w imieniu Pań i Panów Radnych zaproszenie, jeśli tylko w przyszłości Pani Marszałek będzie miała czas, bardzo chętnie będziemy gościli w progach Sali Sejmu Śląskiego. Szanowni Państwo ! Zwracam się z najuprzejmiejszą prośbą do Eksceleencji, Arcybiskupa Wiktora Skworca o zabranie głosu. Zanim to nastąpi chcę Państwu przekazać nie tylko moje wrażenie, ale wrażenie wszystkich, którzy słuchali homilii Arcybiskupa sprzed dwóch dni w katedrze warszawskiej. To było prawdziwe przeżycie. Bardzo dziękuję Księżę Arcybiskupie...

- **Arcybiskup Wiktor Skworec, Metropolita Katowicki** – Szanowni Reprezentanci, Mieszkańcy Województwa, Panie Marszałku, Panie Przewodniczący, Drodzy Goście ! Najpierw podziękowanie za możliwość wypowiedzenia kilku myśli w tym historycznym dniu kiedy wracamy pamięcią, a chodzi spotkanie przed 90 laty Śląska i Polski w jednym organizmie II Rzeczypospolitej. Dziś, po 90 latach, kiedy wspominamy tamte wydarzenia, wspominając ich historyczne znaczenie dla Śląska i Polski chcemy przede wszystkim przywołać bohaterów tamtych dni, powstańców śląskich, Wojciecha Korfantego oraz rzeszę działaczy, którzy budzili polską świadomość na Górnym Śląsku, a wśród nich ks. Aleksandra Skowrońskiego

oraz Karola Miarke. Trzeba też wskazać na rodzinę na Górnym Śląsku, która przez wieki przechowywała słowiańską kulturę, pielęgnowała język serca, którym dla większości Ślązaków był język polski, często w gwarowej formie. Nie do przecenienia była też rola kościołów katolickiego i ewangelicko-augsburskiego, zwłaszcza na Śląsku Cieszyńskim. Przypominać każe nam objawione Bogiem słowo i zwykłe poczucie sprawiedliwości – w księdze Syracha czytamy takie zdanie: *trzeba wspominać z wdzięcznością mężów sławnych, którzy przez pokolenia byli wychwalani i stali się dumą swych czasów, i mężów pobożnych, których cnoty nie zostały zapomniane, pozostały one z ich potomstwem, dobrym dziedzictwem są ich następcy.* Wśród mężów pobożnych jest ks. Konstanty Damrot, który napisał słowa następujące: *znasz ty tę ziemię, co ze swych kruszców słynie, a lud z ubóstwa i rzadkiej prostoty, gdzie marny kruszec w obcych rękach płynie, a ludek w sercu swe drogą klejnoty przed cudzym okiem i światem ukrywa, by nie sięgnęła po nie ręka chciwa. Gdzie w sercach ludu jędrne czucie żyje dla polskiej niegdyś ojczyzny i matki, na jej wspomnienie serce żywiej bije, jak gdyby gnane z czasem z domu dziatki, na przeszłość spojrzę jak na senne mary, gdzie miłość bratnia wsze serca kojarzy, gdzie każdy kmiotek jest jakby na straży swej mowy ojcowskiej, swej świętej wiary, tam moja ojczyzna, tam mój Śląsk kochany.* W wianie odrodzonej Polsce Śląsk i jego mieszkańcy wnieśli nie tylko dobra materialne, ale i duchowe, trzeba powiedzieć, kult pracy, rzetelność, silne poczucie przynależności do wspólnoty narodów chrześcijańskich z kultem św. Wojciecha i św. Jacka, św. Jadwigi, pielgrzymkami na Jasną Górę i na Górę św. Anny. Korzyści jak wiemy były obopólne, wielu Ślązaków otrzymało szansę realizacji własnych planów i ambicji w warunkach wielokulturowości. Także stabilizacja państwa polskiego w latach dwudziestych bez Górnego Śląska byłaby znacznie trudniejsza. Warunkiem ułatwiającą pełną integrację była autonomia śląska, która spełniła wówczas pozytywną rolę umożliwiając regionowi rozwój gospodarczy oraz stwarzając dobre warunki dla pielęgnowania regionalnej kultury i tożsamości, zaś Stolica Apostolska pieczętując te historyczne fakty, które dzisiaj wspominamy utworzyła administrację apostolską Górnego Śląska, a w 1925 diecezję katowicką i postawiła na jej czele ks. Augusta Hlonda, potem prymasa Polski. W czasie kiedy świętujemy fakt spotkania Polski i Śląska w jednym organizmie państwowym, pragniemy uświadomić wszystkim odpowiedzialność za naszą małą ojczyznę, której na imię Śląsk, z którym identyfikuje się również wielu przybyszów. Tu znaleźli miejsce pracy, mieszkanie, stworzyli swój własny dom integrując się w społecznościach lokalnych, współtworząc i ubogacając duchowy klimat tej ziemi. Niech 90. rocznica powrotu Śląska do kulturowej macierzy unaoczní wszystkim konieczność i wartość wspólnego odczytywania ...[koniec kasety1 a]... w tym miejscu, w tej historycznej chwili jako pasterz kościoła górnośląskiego przywołuję słowa dziś błogosławionego Jana Pawła II z Placu Zwycięstwa w Warszawie, które nie są wezwaniem do bezczynności,

słowa wypowiedziane w pamiętny dzień 2 czerwca 1979 roku: *niech stąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi, tej ziemi*. Współpracujmy wszyscy ponad podziałami nad odnowieniem oblicza tej ziemi, Śląska. Szczęść Boże !

- **radny Andrzej Gościński, Przewodniczący Sejmiku** – niech serdeczne bardzo dziękuję wystarczy za wszystko. Najuprzejmiej zapraszam do zabrania głosu Pan prof. Jerzego Buzka.

- **prof. Jerzy Buzek, poseł do Parlamentu Europejskiego** – Panie Przewodniczący, Panie Marszałku, Pani Marszałek, Ekscelencjo, Radni, Panie i Panowie ! Jest dziś takie pewnie najważniejsze europejskie hasło, *jedność w różnorodności*. Wydaje mi się, że to hasło nadzwyczajnie pasuje do uroczystości i rocznicy, którą obchodzimy. Są pokolenia, które w ogóle nie wyobrażają sobie, że Śląsk może istnieć bez Polski i Polska może istnieć bez Śląska, ale też nikt z tych pokoleń nie ma wątpliwości, że Śląsk to Śląsk. Pojawiamy się w różnych miejscach naszej ojczyzny, a także poza jej granicami i śląskość ma mocne zabarwienie. Wydarzenia sprzed 90 lat, warto o tym wiedzieć, nie stanowiły dla Śląska aktu podporządkowania, czy uległości. Śląsk zachował swoją odmienność, swoją różnicę względem Polski i różnicę wobec innych regionów, które także różniły się względem siebie, różnicę nie tylko folklorystyczną, profesjonalną, gospodarczą, ale także wynikającą z kultury, z duchowości. Jednocześnie była to różnica wpisująca się w jedność Polski, w jej zróżnicowanie. Jako mieszkaniec Śląska, to moja osobista uwaga, którego rodzina od pokoleń mieszkała na tej ziemi i który posługiwał się wyłącznie gwarą do 13 roku życia, mogę powiedzieć, że zawsze czułem wielką bliskość tego stwierdzenia – jestem Ślązakiem i jestem Polakiem, lub w odwrotnej kolejności. Jedno warunkowało drugie. Tym właśnie jest dla mnie *jedność w różnorodności*, ale jedność przejawiała się wtedy, 90 lat temu, w jednolitym celu politycznych dążeń naszych śląskich, polskich przodków oraz w różnorodnych metodach, jakie zostały przyjęte, by ten cel osiągnąć. Myślmy tutaj zarówno o plebiscycie, jak o działaniach zbrojnych, a także o otwartej, szczerzej i mocnej dyplomacji. Uznanie polskości Śląska było więc dziełem różnorodnych politycznych metod, ale podporządkowanych jednolitemu celowi. Jedność celów w różnorodności metod. I wreszcie wartość jaka płynie z dzisiejszej rocznicy, to wartość tożsamości. Każdy z nas jest bogaty wspólnotą – rodzinną, miejscowości, z której pochodzi, miejsca, w którym pracował – wspólnotą lokalną, regionalną, narodową, a także dzisiaj europejską. Dla nas dzisiaj szczególnie wartość z okazji tej rocznicy ma wspólnota regionalna. Nasi przodkowie z przełomu dekad, drugiej i trzeciej XX wieku, ujmowali to tak: *dążenia ludności śląskiej do obszernego samorządu w ramach Rzeczypospolitej Polskiej zasługują ze wszęch miar na poparcie*. II Rzeczpospolita dała temu wyraz w przyjęciu *Statutu Organicznego Województwa Śląskiego*. Podobnie w III

Rzeczypospolitej, w roku 1999 powołaliśmy do życia samorządowe województwo śląskie, z sejmikiem, jego przewodniczącym, z marszałkiem województwa, decydującymi o rozwoju tej ziemi. Byłem wtedy odpowiedzialny za wprowadzanie tej reformy, na sali są nadal jej twórcy i wszyscy powtarzają od lat abyśmy w pełni wykorzystali możliwości tamtej przemiany w celu wzmocnienia samorządności, w której najpełniej wyraża się poczucie naszej tożsamości i tożsamości wszystkich polskich regionów. Tożsamości zaś polskich regionów od Podhala po Pomorze są bardzo różne, bo historia kształtowała nasze polskie losy, Polska jest więc dzisiaj silna różnorodnością polskich regionów – a więc jedność w różnorodności. I na koniec chciałem przytoczyć ważne słowa naczelnika Korfantego z '21 roku. wyrażał on pragnienie: *by lud ten pozostał wierny zasadom chrześcijaństwa, by nie ustawał w pracy i w poświęceniu by uczynić Polskę godną naszych marzeń, a więc Polskę silną, praworządną i zawsze sprawiedliwą.* Przy okazji tak pięknej uroczystości mówimy o rzeczach najbardziej wzniosłych, ale warto też przypomnieć, że z tą sprawiedliwością nie zawsze było tak, jak wyobrażali sobie polscy Ślązacy i przyznawali to także twórcy naszej śląskości i naszej polskości na tym terenie, ale zawsze pozostali wierni temu prostemu przekazowi, który pochodzi także z ust Wojciecha Korfantego: *górnoszląscy Polacy to nie osobny szczep mający aspiracje do odrębnego bytu politycznego. Lud polski jest wszędzie jeden i ten sam, ale zapewne Śląsk i Ślązacy oczekują uznania, docenienia swojej roli, zapewne bardziej jeszcze niż w iluś tam innych polskich regionach, bo przecież rachunki krzywd historycznych w całym naszym kraju są duże i żaden wolny kraj i żaden wolny naród nie jest pozbawiony takiego rachunku.* Jest to ważne, abyśmy dzisiaj mówili o takim uznaniu, docenieniu naszej roli. Jest to ważne jeśli chcemy w pełni w naszej ojczyźnie wypełnić hasło: *jedność w różnorodności.* By tak się stało musimy może przede wszystkim my na Śląsku, tutaj zebrani i wszyscy poza tą salą zdobyć się na tę jedność. Jest ona dla nas dzisiaj szczególnie ważna, a więc by tak się stało czeka nas wszystkich wiele pracy, zarówno tutaj na Śląsku, jak i w całej Polsce, ale jesteśmy optymistami, szczególnie jeśli spojrzymy jak dzisiaj w skali europejskiej rozwija się nasza ojczyzna ! dziękuję Państwu bardzo !

- **radny Andrzej Gościński, Przewodniczący Sejmiku** – dziękuję Panie Profesorze ! Serię wystąpień zakończy wystąpienie Wicewojewody, Pana Piotra Spyry.
- **Pan Piotr Spyra, II Wicewojewoda Śląski** – Panie Przewodniczący, Panie Marszałku, Wysoki Sejmiku, Ekscelencje, Państwo Parlamentarzyści, Państwo Ministrowie, Szanowni Państwo ! *Przestańcie płakać, polska krew owiała życiem nasze ciało, co wczoraj jeszcze w bólach łkało dziś niechaj nuci święty śpiew. Przeszaną wnet pioruny bić, dalejże Polsce wianki wić* – pisał

swego czasu Augustyn Świder, poeta, powstaniec i hutnik z Lipin o wyśnionym polskim Śląsku. Marzenie jego pokolenia, górnośląskiego pokolenia niepokornych ziściło się symbolicznie 90 lat temu w czwartek 22 czerwca 1922 roku. Dzień ten zachowały pamięci liczne wspomnienia i relacje jako święto spontanicznej radości i entuzjazmu. Dziesiątki tysięcy Górnoślązaków na ulicach śląskich miast, ponad 200 bram triumfalnych witających polskich żołnierzy świadczą o tym wymownie. Zwieńczeniem uroczystości zjednoczenia regionu z Polską było podpisanie aktu pamiątkowego połączenia Górnego Śląska z Rzeczypospolitą, co dokonało się w Katowicach w dniu 16 lipca tegoż 1922 roku. *Sporządzamy go, jak czytamy, ku upamiętnieniu uroczystości objęcia tych ziem, które w myśl wyrażonej woli ludności łączą się z powrotem z Macierzą.* Tak widzieli to wydarzenie współcześni, i również my tak je chcemy zapamiętać wierni dziedzictwu naszych przodków. Dziękuję bardzo !

- **radny Andrzej Gościński, Przewodniczący Sejmiku** – Panie Wojewodo, serdecznie dziękuję w imieniu wszystkich obecnych za wystąpienie. To wystąpienie zakończyło wystąpienia okolicznościowe dzisiejszej sesji. Pozwólcie Państwo, że teraz w imieniu Szanownych Pań i Panów Radnych przedstawię projekt uchwały w sprawie uczczenia 90. rocznicy zjednoczenia części Górnego Śląska z Polską ... Zapoznam Państwa z oświadczeniem: *Oświadczenie Sejmiku Województwa Śląskiego w 90. rocznicę zjednoczenia części Górnego Śląska z Polską. W tym roku mija 90 lat od zjednoczenia części Górnego Śląska z Polską, po blisko sześciu wiekach przynależności regionu do innych państw. Sejmik Województwa Śląskiego wyraża wdzięczność ludowi śląskiemu, który mimo burzliwej historii zachował swoją tradycję, kulturę i język. Szczególny szacunek wyrażamy wobec Powstańców Śląskich, dzięki którym Polsce przyznana została najbardziej uprzemysłowiona część Górnego Śląska. Dnia 20 czerwca 1922 roku Wojsko Polskie pod dowództwem gen. Stanisława Szeptyckiego wkroczyło na Górny Śląsk witane przez lud śląski. Na moście szopienickim na granicznej Brynicy stanęła powitalna brama triumfalna. Wojsko Polskie witały władze województwa z pierwszym Wojewodą Śląskim Józefem Rymem i posłem Wojciechem Korfantym na czele. Trzy miesiące później odbyły się pierwsze wybory do Sejmu Śląskiego. Jego pierwszym Marszałkiem został Konstanty Wolny, współautor Statutu Organicznego. Uroczystości objęcia wszystkich pięciu powiatów przyznanych Polsce zakończone zostały 16 lipca 1922 roku w Katowicach podpisaniem aktu zjednoczenia Górnego Śląska z Polską. Województwo Śląskie swoim gospodarczym i intelektualnym potencjałem w pełni przyczyniło się do rozwoju II Rzeczypospolitej. Niech pamięć o trudzie ich twórców będzie żywa wśród mieszkańców obecnego Województwa Śląskiego i Polski ... Czy są uwagi do oświadczenia tekstu oświadczenia ? ... tekst aktu nadania jest integralną częścią uchwały... Stwierdzam, iż Wysoki*

Sejmik jednogłośnie przyjął projekt uchwały w sprawie uczczenia 90. rocznicy zjednoczenia części Górnego Śląska z Polską, jakoby się publikatorom nie wydawało, że radni Sejmiku Województwa Śląskiego się kłócą, są w poważnym sporze. Radni dyskutują nad historią, bo historia jest żywa. Tą uwagę i uchwałę dedykuję wszystkim publikatorom, szczególnie prasie pisanej. Szanowni Państwo ! Zamknę obrady uroczystej sesji, po czym proszę uprzejmie o pozostanie na sali, ponieważ nastąpi odsłonięcie portretu pierwszego Marszałka Sejmu Śląskiego, Konstantego Wolnego. To będziemy mogli obserwować na ekranach. Zanim zamknę sesję uprzejmie proszę Chór Filharmonii Śląskiej o przedstawienie pieśni do tekstu Jana Pawła II.

[występ Chór Filharmonii Śląskiej]

– **radny Andrzej Gościński, Przewodniczący Sejmiku** – w imieniu Pań i Panów Radnych oraz wszystkich zgromadzonych gości najserdeczniej dziękuję członkom Chóru Filharmonii Śląskiej – te podziękowania składam na ręce koncertmistrza, Pana Jarosława Wolanina. Serdecznie Państwu dziękujemy. Zamykam XXIII, uroczystą sesję Sejmiku Województwa Śląskiego IV kadencji [ok. 14¹⁵] – [odsłonięcie obrazu Marszałka Konstantego Wolnego].